

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 322/09-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej D. F., ..., a maloletého M. F., ..., zastúpených zákonnou zástupkyňou D. F., všetci bytom B.a, právne zastúpených advokátom JUDr. J. D., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 89/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej D. F. a maloletého M. F. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. septembra 2009 doručená sťažnosť maloletej D. F. a maloletého M. F. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených zákonnou zástupkyňou D. F., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 89/2009.

Ku skutkovému stavu, ktorý je príčinou podania sťažnosti, sťažovatelia uviedli, že ako maloletí súrodenci predložili 7. mája 2009 do podateľne okresného súdu prostredníctvom svojho právneho zástupcu návrh na zvýšenie výživného smerujúci proti ich otcovi. Okresný súd v súlade s § 31 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovil sťažovateľom kolízneho opatrovníka – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny... (ďalej len „kolízny opatrovník“) – a následne nariadil ústne pojednávanie na 13. júl 2009. O tomto pojednávaní bola vyhotovená zápisnica, do ktorej okresný súd okrem iného uviedol, že na jeho začiatku bol v pojednávacej sieni okrem samosudkyne, zapisovateľky, zákonnej zástupkyne sťažovateľov a advokátskej koncipientky zastupujúcej právneho zástupcu, prítomný aj kolízny opatrovník. Údaj o prítomnosti kolízneho opatrovníka na začiatku pojednávania je podľa sťažovateľov nepravdivý, pretože kolízny opatrovník sa na ústne pojednávanie vôbec nedostavil. Fotokópiu predmetnej zápisnice pripojili sťažovatelia k sťažnosti, pričom na preukázanie nesúladu zápisu o prítomnosti kolízneho opatrovníka na pojednávaní so skutočnosťou predložili dôkaz vo forme výpovede svedkýň (advokátskej koncipientky právneho zástupcu sťažovateľov a ich matky) do notárskej zápisnice.

Sťažovatelia tvrdia, že v predmetnej veci je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ich sťažnosti, v súvislosti s čím uvádzajú:

«Riadny opravný prostriedok „odvolanie“ možno podľa OSP podať proti rozsudkom s výnimkou rozsudkov podľa § 202 ods. 1 OSP a proti uzneseniam, v ktorých prípade zákon priznáva právo podať odvolanie (§ 202 ods. 2 a 3 OSP). „Iný zásah“, ktorým Okresný súd Bratislava IV porušil základné právo sťažovateľov, nepatrí k úkonom súdu, proti ktorým môže účastník konania uplatniť účinný opravný prostriedok. Za taký nemožno označiť postup súdu podľa § 40 ods. 3 OSP, ani sťažnosť podľa § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V nadväznosti na predchádzajúce rozhodnutia Ústavného súdu SR existuje možnosť, že Ústavný súd SR označí sťažnosť sťažovateľov za podanú predčasne, lebo vtedy, keď

Okresný súd Bratislava IV rozhodne o návrhu sťažovateľov v merite veci, sťažovateľom vznikne právo podať odvolanie proti meritórnemu rozhodnutiu podľa § 205 ods. 2 písm. b) OSP z dôvodu, že Okresný súd Bratislava IV v konaní porušil ich základné právo na spravodlivý proces.

Takáto prípadná úvaha nie je zlučiteľná s právomocou ústavného súdu chrániť ústavnosť (čl. 124 Ústavy SR). Ústava SR v siedmom oddieli druhej hlavy priznáva osobám v kategórii základných práv rad procesných práv. Ich uplatnenie, dostupnosť a vymožitelnosť musí byť samostatná, bez podmieňovania uplatnením, dostupnosťou alebo vymožitelnosťou hmotného práva. Orgán verejnej moci, ktorý v rámci svojej právomoci rozhoduje o hmotnom práve, je vždy povinný dodržať všetky ústavné procesné práva účastníkov konania, v ktorom rozhoduje. Odloženie uplatnenia základného práva na spravodlivý proces na neskôr, do okamihu rozhodnutia o hmotnom práve svojim právnym účinkom smeruje proti dostupnosti ochrany procesných práv zaručenej ústavou. V okolnostiach prípadu sú sťažovatelia svojou výživou odkázaní na rodičov, lebo sú príliš mladí, aby sa mohli živiť sami. Výživné, ktoré dostávajú od svojho otca - odporcu v konaní pred Okresným súdom Bratislava IV, je príliš nízke, nestačí na uspokojovanie ich základných životných potrieb. Ak by v budúcnosti, po rozhodnutí súdu o ich návrhu mali podať odvolanie z dôvodu, že Okresný súd Bratislava IV porušil ich základné procesné právo, potom by oddialili aj benefit, ktorý im má priniesť rozhodnutie tohto súdu vo forme zvýšenia výživného. To je krok, ktorý by poškodzoval ich základné životné potreby, a preto je nezmyselný.

Pritom táto možnosť vytvára relatívnu nádej, lebo ani kedykoľvek v budúcnosti sťažovateľom nemusí vzniknúť právo podať odvolanie. Ak Okresný súd Bratislava IV ich návrhu vyhovie v celom rozsahu, sťažovateľom právo podať odvolanie vôbec nevznikne, takže o ochranu svojho základného práva na spravodlivý proces sa vôbec nebudú môcť uchádzať, hoci skutok sa stal.

Odročenie ochrany základného práva na spravodlivý proces do okamihu rozhodnutia o hmotnom práve sťažovateľov teda vytvára hypotetickú možnosť pre uplatnenie základného práva sťažovateľov na spravodlivý proces, de facto má za následok vylúčenie dostupnosti tohto základného práva pre sťažovateľov, hoci ústava ho priznáva každému bez výnimky. V zhodnom právnom režime sa zaručuje ľudské právo na spravodlivý proces podľa

Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Sťažovatelia preto žiadajú, aby ústavný súd priznal ich základnému právu skutočnú, a nie formálnu, predstieranú, ochranu.»

V ďalších častiach sťažnosti sa sťažovatelia zaoberajú platnou právnou úpravou a jej uplatnením v okolnostiach daného prípadu, venujú sa okrem iného právnemu postaveniu kolízneho opatrovníka a dospejú k záveru, že v označenom konaní okresný súd „odňal sťažovateľom ochranu ich oprávnených záujmov a potrieb, ktorú im zaručil štát zriadením inštitútu kolízneho opatrovníka. Okresný súd Bratislava IV do zápisnice o pojednávaní predstieral, že sťažovateľom sa zákonom priznanej ochrany dostalo. Tento postup súdu bol úmyselný. Pretože kolízny opatrovník má povinnosť byť prítomný na ústnom pojednávaní v konaní o starostlivosti o maloletých podľa § 176 a n. OSP, súd má povinnosť zistiť, či kolízny opatrovník na pojednávaní skutočne je prítomný. Túto povinnosť Okresný súd Bratislava IV nesplnil. Popri tom v okolnostiach prípadu sa ústne pojednávanie uskutočnilo v skutočnosti bez prítomnosti verejnosti, takže súd ani omylom nemohol nejakú osobu prítomnú v pojednávacej sieni pokladať za predstaviteľa kolízneho opatrovníka.

Úmyselným odňatím zákonom priznanej ochrany prostredníctvom kolízneho opatrovníka Okresný súd Bratislava IV porušil základné právo sťažovateľov na spravodlivý proces. Týmto nerešpektovaním platnej právnej úpravy sa súd natoľko odchýlil od znenia príslušných právnych noriem, že zásadne poprel ich účel a význam.

Sťažovatelia ďalej namietajú, že Okresný súd Bratislava IV porušil ich základné právo na spravodlivý proces po druhý raz vyhotovením *lživej zápisnice o pojednávaní*“.

Podľa sťažovateľov boli ich práva porušené aj vyhotovením *„lživej zápisnice o pojednávaní“*, pričom poukazujú na jej právny význam spočívajúci v tom, že *„zápisnica fixuje skutkový stav do podoby, z ktorej vychádza sám súd pri neskoršom rozhodovaní o merite sporu“*.

Napokon sťažovatelia argumentujú tým, že *„v základnom práve na spravodlivý proces je implikované právo účastníka konania na takú zápisnicu z ústneho pojednávania, v ktorej sú uvedené všetky relevantné okolnosti pre konanie a rozhodnutie veci súdom, a že*

súd nesmie do zápisnice uviesť akúkoľvek okolnosť, ktorá sa nezhoduje so skutočným priebehom ústneho pojednávania (napr. nesmie v zápisnici tvrdiť, že na ústnom pojednávaní sa udialo niečo, čo sa tam v skutočnosti nestalo, alebo že na pojednávaní bola prítomná osoba, ktorá sa pojednávania v skutočnosti nezúčastnila). Povinnosťou súdu je vyhotoviť objektívnu, úplnú a správnu zápisnicu. Táto povinnosť je jednou zo záruk nestranného súdu, právo na ktorý sa každému priznáva podľa čl. 46 ods. Ústavy SR. Ak má zápisnica nedostatky tohto druhu, bez ohľadu na to, či ide o zápis neúplný, skreslený alebo celkom vymyslený, môže ísť o nedostatky s relevanciou pre uplatnenie základného práva na spravodlivý proces. To sa udialo aj v okolnostiach prípadu.“.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vo veci konal a následne vydal tento nález:

„1. Právo sťažovateľov na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní pred Okresným súdom Bratislava IV vo veci č. k. 25 P 89/2009 porušené bolo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu Bratislava IV, aby v konaní 25 P 89/2009 upustil od ďalšieho porušovania základného práva sťažovateľov na spravodlivý proces a aby konanie 25 P 89/2009 viedol v prítomnosti kolízneho opatrovníka sťažovateľov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľom za porušenie ich základného práva primerané finančné zadosťučinenie 1.200 (slovom: jedentisíc dvesto) EUR. Okresný súd Bratislava IV je povinný vyplatiť toto zadosťučinenie do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. Okresný súd Bratislava IV platbu vykoná na číslo účtu, ktorý mu sťažovateľa uvedú.

4. Sťažovateľom priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 292,40 EUR, ktorú je Okresný súd Bratislava IV povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. D., do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. Okresný súd Bratislava IV platbu vykoná na číslo účtu, ktorý mu JUDr. J. D. uvedie.“

Sťažovatelia doplnili svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 22. septembra 2009. Obsahom tohto podania sú skutočnosti, ktoré zistili nahliadnutím do spisu okresného súdu sp. zn. 25 P 89/2009, pričom v spojitosti s tým vznášajú okrem iného výhrady proti tomu, že predmetný spis nie je riadne zažurnalizovaný. Ich ďalšie námietky sa týkajú nerovnakého vykonávania úkonov, ktoré v konaní o ich návrhu „*majú plniť úlohu rovnocenného dôkazu*“, a tiež toho, že okresný súd „*nedbá, či výzvy adresované účastníkom konania účastníci skutočne splnili, a ak nejaký úkon voči súdu urobili, súd neoveruje, či účastník konania splnil výzvu v celom rozsahu*“. V nadväznosti na to sťažovatelia tvrdia, že takáto činnosť súdu predstavuje ďalšiu formu porušenia ich základného práva na spravodlivý proces.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti skúma aj to, či je sťažnosť prípustná, teda či sú splnené podmienky na vecné preskúmanie napadnutého rozhodnutia alebo postupu.

Sťažovatelia predovšetkým namietali, že postupom okresného súdu, a to konkrétne tým, že im úmyselne odňal priznanú ochranu ich oprávnených záujmov a potrieb, ktorú im štát zaručil zriadením inštitútu kolízneho opatrovníka, a tiež vyhotovením „*lživej zápisnice o pojednávaní*“ došlo k porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Namietaný postup okresného súdu je podľa sťažovateľov „*iným zásahom*“, ktorý nepatrí k úkonom súdu, proti ktorým môže účastník konania uplatniť účinný opravný prostriedok. Takýmto opravným prostriedkom nie je podľa ich názoru ani postup súdu podľa § 40 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ani sťažnosť podľa § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 Z. z. a súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K tejto námietke sťažovateľov a argumentácii, ktorá na ňu nadväzuje, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že zo sťažnosti ani z obsahu zápisnice z pojednávania pred okresným súdom uskutočneného 13. júla 2009 nevyplýva, že by právny zástupca, sťažovateľov, resp. advokátska koncipientka, ktorá ho na tomto pojednávaní zastupovala, vzniesla akékoľvek námietky voči zneniu zápisnice, pokiaľ ide o neprítomnosť kolízneho

opatrovníka, resp. uvedenie nepravdivého údajá o jeho osobnej prítomnosti na ňom. Z obsahu sťažnosti taktiež nevyplýva, že by tak bol právny zástupca urobil dodatočne.

Podľa § 40 ods. 1 OSP o úkonoch, pri ktorých súd koná s účastníkmi alebo vykonáva dokazovanie, sa spisuje zápisnica. V zápisnici sa najmä označí prejednáváná vec, uvedú sa prítomní, opíše sa priebeh dokazovania a uvedie sa obsah prednesov a výroky rozhodnutia; ak nahrádza zápisnica podanie, musí mať aj jeho náležitosti.

Podľa prvej vety § 40 ods. 2 OSP zápisnicu podpisuje predseda senátu, samosudca alebo súdny úradník a zapisovateľ, ktorý zápisnicu spísal; ak predseda senátu nemôže zápisnicu podpísať, podpíše ju za neho iný člen senátu.

Podľa § 40 ods. 3 OSP predseda senátu alebo samosudca opraví v zápisnici chyby v písaní a iné zrejme nesprávnosti. Predseda senátu alebo samosudca rozhoduje aj o návrhoch na doplnenie zápisnice a o námietkach proti jej zneniu. Každá námietka účastníka konania proti zneniu zápisnice, vedeniu konania alebo správania účastníkov konania, ktorej súd nevyhovel, musí byť v zápisnici uvedená.

Obsah zápisnice o úkonoch súdu v podrobnostiach upravuje § 52 a nasl. vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov, ktorého druhý odsek prvej vety ustanovuje, že predseda senátu diktuje zápisnicu o súdnom pojednávaní nahlas tak, aby prítomní diktované znenie počuli, ak predpisy o konaní pred súdmi nepripúšťajú iný postup.

„Súdom spísaná zápisnica o pojednávaní obsahujúca zákonom ustanovené náležitosti je verejnou listinou“ [§ 134 OSP (JUDr. Václav Nesrovnal, CSc., a kol. Občiansky súdny poriadok, Iura Edition 1997 v znení zmien a dodatkov, s. 71)]. „Povinnosť zapísať každú námietku proti zneniu zápisnice, vedeniu konania alebo správaniu účastníkov konania, ktorej súd nevyhovel, súvisí s princípom spravodlivého procesu a jej dôsledné plnenie súdom každého stupňa je spojené nielen s otázkou zákonnosti, ale aj ústavnosti

postupu všeobecného súdu. Z opaku vyplýva, že nezapísanie námietky, ktorej súd nevyhovel, môže zakladať predovšetkým disciplinárnu zodpovednosť zákonného sudcu (predsedu senátu), ale nedajú sa vylúčiť ani procesné dôsledky spojené s otázkami zisťovania skutkového stavu, plnenia procesných podmienok a procesných garancií spravodlivého procesu“ (tamtiež s. 71-72).

Aj keď ústavný súd súhlasí s názorom sťažovateľov, že postup podľa § 40 ods. 3 OSP nemožno považovať za opravný prostriedok proti „inému zásahu“, ktorým malo dôjsť podľa ich tvrdenia k namietanému porušeniu ich práv, možnosť vznesenia námietky voči zneniu zápisnice (§ 40 ods. 3 druhej vety OSP) však vzhľadom na povinnosť súdu, ktorú vznesenie takejto námietky zakladá, ústavný súd považuje za iný právny prostriedok, ktorý im zákon na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytoval a na ktorého použitie boli v okolnostiach daného prípadu podľa označeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku oprávnení (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že sťažovatelia mali k dispozícii procesný nástroj spôsobilý napraviť vytýkané pochybenie okresného súdu priamo v rámci prebiehajúceho súdneho konania.

Ak sťažovatelia v konaní pred všeobecným súdom nič nenamietali voči zneniu zápisnice, aj keď je z obsahu sťažnosti zrejmé, že nemali žiadne pochybnosti o tom, že samosudkyňou nadiktovaný údaj o prítomnosti kolízneho opatrovníka na prebiehajúcom pojednávaní nie je pravdivý, a túto argumentáciu uplatnili prvýkrát až v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, nesplnili základný zákonný predpoklad prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd pripomína, že podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Pokiaľ boli sťažovatelia zastúpení na pojednávaní v konaní o ich návrhu na zvýšenie

výživného pred okresným súdom uskutočnenom 13. júla 2009 kvalifikovaným právnym zástupcom, bolo jeho základnou povinnosťou využiť v záujme svojich mandantov všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť všetko, čo v súlade so svojim presvedčením považuje za potrebné. O to viac to platí s prihliadnutím na význam zápisnice o pojednávaní pri rozhodovaní o merite sporu akcentovaný v sťažnosti samotnými sťažovateľmi. Nevyužitie tejto možnosti v konaní pred všeobecným súdom nemožno naprávať alebo nahrádzať sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom.

Využitie všetkých opravných prostriedkov a iných právnych prostriedkov je podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05). Keďže aj v okolnostiach daného prípadu táto podmienka nebola splnená, ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavom súde na neverejnom zasadnutí senátu odmietol pre jej neprípustnosť.

Vo vzťahu k ďalšej argumentácii sťažovateľov považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že práva, ktorých porušenie sťažovatelia namietajú, tvoria súčasť široko chápaného práva na spravodlivý súdny proces, ktorého rešpektovanie alebo porušenie možno v zásade posúdiť len vo vzťahu k celému súdnemu konaniu.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania

a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že namietaný postup okresného súdu by mohol zakladať porušenie označených práv sťažovateľov len v prípade, ak by bol spojený s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľov, ktorý bol týmto postupom spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

Ústavný súd sa preto nestotožňuje ani s tou časťou argumentácie sťažovateľov, ktorá sa týka úvah možnosti odmietnutia ich sťažnosti ako predčasne podanej, „*lebo vtedy, keď Okresný súd Bratislava IV rozhodne o sťažnosti sťažovateľov v merite veci, sťažovateľom vznikne právo podať odvolanie proti meritórnemu rozhodnutiu podľa § 205 ods. 2 písm. b) OSP z dôvodu, že Okresný súd Bratislava IV v konaní porušil ich základné právo na spravodlivý proces*“, a následného nesúhlasu s takýmto prípadným postupom.

Ústavný súd zdôrazňuje, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) musí byť realizované a napĺňané v celom súdnom procese prioritne tými všeobecnými súdmi, ktoré konkrétnu vec prerokovávajú a rozhodujú. Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov

verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do tohto dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť.

Ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07). Na základe týchto záverov a právneho hodnotenia skutkových okolností uvedených v sťažnosti a v jej prílohách ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol aj pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, čo vylučuje jej vecné preskúmanie, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami uplatnenými sťažovateľmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. septembra 2009